Raadsprogramma 2026 - 2030

Zwijndrecht Samen vooruit

Gemeente Zwijndrecht

Vereenvoudigde toegankelijke versie

Inhoudsopgave

Inleiding....3

Thema 1: Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken 5

Thema 2: Ruimte om te wonen....9

Thema 3: Bestaanszekerheid - van rondkomen naar vooruitkomen 13

Thema 4: Samen veilig vooruit - sterke buurten, duidelijke grenzen 16

Thema 5: Economische kracht en werkgelegenheid....19

Thema 6: Bereikbare en duurzame leefomgeving 22

Nawoord....26

Ondertekening....27

Inleiding

Zwijndrecht is een gemeente met een sterk sociaal hart. Een gemeente waar inwoners, vrijwilligers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers zich iedere dag inzetten voor elkaar. Waar mensen elkaar kennen, waar kinderen opgroeien dichtbij sport en voorzieningen en waar een rijk verenigingsleven zorgt voor verbinding, ontmoeting en betrokkenheid. Dat is de kracht van Zwijndrecht. Daar zijn we trots op.

Tegelijkertijd zien we dat de druk op onze gemeente toeneemt. De woningnood is voelbaar, de kosten voor zorg en ondersteuning stijgen en de financiële ruimte van de gemeente staat steeds meer onder druk. In een aantal buurten stapelen problemen zich op en groeien verschillen tussen inwoners. Ook merken we dat voorzieningen, leefbaarheid en veiligheid niet vanzelfsprekend overeind blijven als we stil blijven staan.

Daarom kiezen wij als gemeenteraad voor een duidelijke koers. Niet afwachten, maar vooruitkijken en aanpakken in de wetenschap dat verandering tijd en ruimte vraagt. Wij willen een gemeente zijn waarin inwoners niet alleen kunnen rondkomen, maar ook vooruit kunnen komen. Waar we mensen ondersteunen in hun eigen omgeving en de waarde van het gezin zien. Waar kinderen veilig kunnen opgroeien, jongeren kansen krijgen en inwoners mee kunnen blijven doen. Een gemeente waar vrijheid, gelijke kansen en meedoen voor iedereen vanzelfsprekend zijn, met ruimte voor ontwikkeling, ontmoeting, ondernemen en groei.

Zwijndrecht werkt al jarenlang met een raadsprogramma. Dat bevalt goed. In het raadsprogramma is opnieuw de input van experts en maatschappelijke organisaties meegenomen. Het helpt om gezamenlijk richting te geven aan de toekomst van onze gemeente en duidelijk te maken waar we als raad op willen sturen. In het nieuwe raadsprogramma hebben we meer dan voorheen gezocht naar scherpte. Scherpte in de keuzes die we maken, in de doelen die we willen bereiken en in wat we van het college verwachten. Daarom bevat dit raadsprogramma niet alleen ambities, maar ook duidelijke opdrachten aan het college om deze doelen te vertalen naar concrete uitvoering. We hebben per thema een aantal doelstellingen geformuleerd voor het einde van deze bestuursperiode. Deze doelstellingen monitoren we waar mogelijk jaarlijks en rapporteren hierop bij de begroting en jaarrekening.

Wij kiezen daarbij bewust voor groei en ontwikkeling. Niet omdat groei een doel op zichzelf is, maar omdat stilstand achteruitgang betekent. Zonder nieuwe woningen, betere doorstroming en investeringen in de leefomgeving komt het voorzieningenniveau onder druk te staan en blijven inkomsten achter. Groei is nodig om Zwijndrecht sterk, leefbaar en financieel gezond te houden. Tegelijkertijd willen we dat groei in balans gebeurt en bijdraagt aan sterke buurten, betaalbare voorzieningen en een toekomstbestendige gemeente. Daarom is het nodig om ook nu te blijven investeren om hogere kosten in de toekomst te kunnen voorkomen.

De financiële ruimte is beperkt. Dat betekent dat niet alles tegelijk kan. Nieuw beleid vraagt ook om het maken van keuzes in bestaand beleid. We willen weten wat werkt, wat het kost en wat het oplevert voor inwoners.

In dit raadsprogramma bouwen we voort op de koers die de afgelopen jaren is ingezet: de “gouden driehoek” van ruimtelijk- en sociaal investeren en financiële stabiliteit. Die driehoek helpt om keuzes in balans te houden. Investeren in woningen en leefomgeving moet hand in hand gaan met investeren in mensen, voorzieningen, veiligheid en kansen. Dit moet gebeuren

vanuit een financieel gezonde basis, zodat Zwijndrecht baas blijft in eigen portemonnee. Samen vormen deze drie onderdelen de basis voor een sterk en toekomstbestendig Zwijndrecht.

De opgaven waar Zwijndrecht voor staat zijn groot. Die lossen we niet alleen op. Daarom werken we samen met inwoners, vrijwilligers, organisaties, ondernemers, regio en Rijk. Maar we zijn ook duidelijk: grote opgaven vragen om passende middelen. Zwijndrecht laat zich horen en komt op voor de belangen van onze inwoners.

Het betrekken van kinderen en jongeren bij onderwerpen en keuzes die hen nu en in de toekomst raken is voor ons vanzelfsprekend. Hun ervaringen, ideeën en zorgen geven waardevolle inzichten en helpen ons om beter beleid te maken. Ook het werken met experttafels is ons goed bevallen en tijdens deze raadsperiode willen we op deze manier een aantal keren per jaar met experts en maatschappelijke partners in gesprek.

Met dit raadsprogramma kiezen wij voor een gemeente die vooruit wil. Een gemeente die keuzes durft te maken. Een gemeente die investeert in krachtige buurten, kansen voor inwoners en een sterke toekomst. Samen werken we aan een sociaal sterk, veilig, betaalbaar en toekomstbestendig Zwijndrecht.

Thema 1: Sterke sociale basis in de Zwijndrechtse wijken

Zwijndrecht is een gemeente met een krachtig sociaal hart. In onze wijken zetten inwoners, vrijwilligers, verenigingen en maatschappelijke organisaties zich iedere dag in voor elkaar. Die betrokkenheid en het omzien naar elkaar vormen de basis van onze gemeente. Sportverenigingen, onderwijsgebouwen, buurthuizen, cultuurinitiatieven, geloofsgemeenschappen en andere plekken om elkaar te ontmoeten zijn daarbij geen luxe, maar essentieel voor gezondheid, samenhang en een prettig dagelijks leven.

Tegelijkertijd zien we dat deze basis niet overal even sterk is. In sommige delen van Zwijndrecht stapelen problemen zich op en staat de leefbaarheid onder druk. Verschillen tussen buurten nemen toe en meer inwoners krijgen te maken met armoede, gezondheidsproblemen en meerdere hulpvragen tegelijk. Ook de druk op zorg en ondersteuning groeit.

Daarom houden wij vast aan onze koers:

- We versterken de sociale basis, voorkomen problemen waar dat kan en bieden steun waar dat nodig is.
- We investeren in de kracht van samenleven, met sport, cultuur en recreatie als belangrijke dragers.
- We werken aan betaalbare en beschikbare ondersteuning en zorg.
- Ongelijkheid tussen wijken vraagt om ongelijk investeren. Dat betekent dat we extra inzetten in buurten waar de uitdagingen het grootst zijn, terwijl we tegelijkertijd blijven bouwen aan sterke wijken in de hele gemeente.

Zo werken we stap voor stap aan een Zwijndrecht waarin iedereen mee kan doen en waarin we samen blijven omzien naar elkaar. Wij kiezen daarbij voor een aanpak waarin inwoners centraal staan en organisaties beter samenwerken in plaats van naast elkaar werken. We geven professionals, vrijwilligers en bewonersinitiatieven meer ruimte om oplossingen dichtbij inwoners mogelijk te maken.

Versterken van de sociale basis en samenhang in wijken

Wij zetten in op sterke, verbonden wijken waarin inwoners elkaar weten te vinden en ondersteunen. Ontmoeting staat centraal: in buurthuizen, bij sportverenigingen, in onderwijsgebouwen, bij culturele activiteiten en in de openbare ruimte. Dit zijn de plekken waar mensen elkaar leren kennen, waar vertrouwen, ontmoeting en verbinding ontstaan en waar problemen vroeg zichtbaar worden.

We vinden het belangrijk dat in iedere wijk ruimte is voor ontmoeting en beweging. Dat hoeft niet altijd in gemeentelijke gebouwen plaats te vinden. Juist de kracht van de samenleving zelf staat hierbij centraal. We zetten daarom in op het slimmer en efficiënter organiseren van voorzieningen. We stimuleren het breder inzetten en delen van accommodaties voor sport, cultuur en maatschappelijke functies, en werken aan een toekomstgerichte visie op sportvoorzieningen.. We investeren in sterke netwerken van inwoners, vrijwilligers en verenigingen. Dat betekent dat we vrijwilligers en verenigingen blijven ondersteunen en

waarderen, en initiatieven beter met elkaar verbinden. We sluiten daarbij aan op de behoeften van verenigingen en inwoners en zorgen dat de ondersteuning toegankelijker en laagdrempeliger wordt. Daarbij werken we ook nadrukkelijk samen met partners zoals huisartsen, onderwijs en andere organisaties in de wijk. Zo zorgen we dat signalen eerder worden opgepakt en ondersteuning beter aansluit op wat nodig is.

Tegelijkertijd versterken we de praktische kant van de sociale basis. We zorgen voor laagdrempelige ondersteuning via welzijnswerk, verbeteren de toegang tot voorzieningen en zetten in op digitale vaardigheden. Zo bouwen we aan wijken waarin inwoners elkaar weten te vinden en ondersteunen, en waarin iedereen mee kan doen.

“Wij kiezen voor een aanpak waarin inwoners centraal staan en organisaties beter samenwerken”

Recreatie en ontmoeting dichtbij huis

Recreatie en groen zijn geen luxe, maar een basisvoorziening voor gezondheid, ontmoeting en leefbaarheid. Plekken zoals de Kiboehoeve, Kruisbad, het Noordpark, het Develpark, het Waaltje en de Devel zijn belangrijk voor inwoners om te bewegen, ontspannen en elkaar te ontmoeten. Zeker in een dichtbebouwde gemeente zijn toegankelijke openbare recreatieplekken van grote waarde voor de sociale samenhang en kwaliteit van leven.

Wij willen daarom dat recreatieve voorzieningen, groen en openluchtrecreatie behouden blijven en waar mogelijk worden versterkt. Daarnaast zien wij kansen om recreatie, toerisme en kleinschalige verblijfsrecreatie beter te benutten om Zwijndrecht aantrekkelijker en levendiger te maken. We denken hierbij bijvoorbeeld aan een pannenkoekenhuis in het Develpark.

Van groeiende zorgvraag naar laagdrempelige, betaalbare en beschikbare ondersteuning

De druk op het sociaal domein neemt toe. Daarom kiezen wij voor een andere manier van werken: we buigen de groeiende zorgvraag om naar ondersteuning die dichtbij, betaalbaar en toegankelijk is. We werken daarbij langs drie duidelijke lijnen:

1. **Bouwen aan gemeenschappen met een sterke sociale basis**
   De basis ligt bij inwoners zelf. We versterken de sociale basis, zodat mensen elkaar helpen en ondersteunen. We geven professionals, vrijwilligers en bewonersinitiatieven meer ruimte om oplossingen dichtbij inwoners mogelijk te maken. Door ontmoeting en betrokkenheid te vergroten, bouwen we aan gemeenschappen en stimuleren we samenredzaamheid waardoor we voorkomen dat kleine vragen kunnen uitmonden in grotere hulpvragen. Samen zijn we immers verantwoordelijk voor het betaalbaar en beschikbaar houden van de zorg en ondersteuning.
2. **Lichte ondersteuning en sterkere samenwerking**
   We zorgen voor ondersteuning vanuit de sociale basis oftewel de inzet van hulp uit de omgeving en we zorgen voor laagdrempelige ondersteuning in de wijk. We investeren in welzijn, preventie en samenwerking tussen partners zoals onderwijs, kinderopvang, huisartsen en maatschappelijke organisaties. Problemen worden eerder gesignaleerd en aangepakt.

3. **Versterken van de georganiseerde zorg (geïndiceerde zorg)**
   Voor inwoners die zwaardere zorg nodig hebben, zorgen we dat deze goed georganiseerd en betaalbaar blijft. We verbeteren de toegang, sturen scherper op aanbod en versterken inkoop en contractbeheer, waarbij de mogelijkheid blijft behouden om waar mogelijk te kiezen voor identiteitsgebonden zorg. We werken met betrouwbare aanbieders en pakken misbruik en fraude aan.

Met deze aanpak zorgen we dat zorg beschikbaar blijft voor wie dat echt nodig heeft.

Het betaalbaar en toegankelijk houden van voorzieningen betekent dat we de komende jaren gebruik maken van de mogelijkheden die de wetgever ons biedt om inkomensafhankelijke bijdragen te vragen, te sturen op een afgebakende menukaart, de trajectduur van ondersteuning en de toegang tot voorzieningen. Regelingen en samenwerkingsverbanden blijven we kritisch bekijken. Dat doen we om ervoor te zorgen dat zorg betaalbaar en bereikbaar blijft. Ook kijken we naar de wijze waarop we het georganiseerd hebben en of dat slimmer en efficiënter kan.

Aanpakken van ongelijkheid tussen buurten

Verschillen tussen wijken zijn groot en nemen toe als we niets doen. In sommige buurten stapelen problemen zich op: armoede, schulden, gezondheidsachterstanden en een eenzijdige woningvoorraad versterken elkaar. Wij zetten in op het doorbreken van deze concentratie van kwetsbaarheid. Dat doen we door gericht extra te investeren in buurten waar de druk het hoogst is, door voorzieningen te versterken. Een betere balans in de woningvoorraad is daarbij noodzakelijk. Dit draagt niet alleen bij aan leefbaarheid en gelijke kansen, maar is ook essentieel om het sociaal domein op de lange termijn betaalbaar en beheersbaar te houden.

Daarnaast blijven we inzetten op bestaanszekerheid. Armoede en schulden vragen om een mensgerichte aanpak, waarbij we inwoners ondersteunen om weer perspectief te krijgen. Ook zorgen we dat iedereen mee kan doen in een digitale samenleving.

Tot slot heeft Heerjansdam een eigen dorpse identiteit en sterke sociale samenhang. De gemeente zet zich in voor het behoud en de versterking van de leefbaarheid, voorzieningen en ontmoetingsmogelijkheden, passend bij de schaal en het karakter van het dorp.

Opdrachten aan het college

Sterke sociale basis.

We geven het college de opdracht om:

1. **De sociale basis in de wijken verder te versterken**
   Ontwikkel en voer een samenhangende aanpak uit gericht op het versterken van ontmoeting, beweging en onderlinge verbinding. Maak daarbij gebruik van zowel gemeentelijke als maatschappelijke voorzieningen en versterk de samenwerking met huisartsen, onderwijs en welzijn.
2. **Een toekomstgerichte visie op sportvoorzieningen op te stellen**
   Ontwikkel een toekomstgerichte visie op sportvoorzieningen waarvan het slimmer en efficiënter organiseren van voorzieningen onderdeel uitmaakt.

3. **Nieuw vrijwilligersbeleid te ontwikkelen dat aansluit bij behoeften van verenigingen en vrijwilligers**
   Maak nieuw vrijwilligersbeleid waarin de ondersteuning beter aansluit bij behoeften van verenigingen en vrijwilligers. Onderdeel hiervan is een sport- en beweegloket.
4. **Een routekaart te maken voor de komende jaren op basis van het Transformatieplan Sociaal Domein**
   Werk de beweging uit van zwaardere zorg naar preventie, lichte ondersteuning en oplossingen in de sociale basis.
5. **Te zorgen voor een toekomstbestendige organisatie van zorg en ondersteuning**
   Borg dat geïndiceerde zorg doelmatig, toegankelijk en van goede kwaliteit blijft, met passende sturing op toegang, aanbod en uitvoering. Kijk hierbij naar de manier waarop we dit hebben georganiseerd binnen de gemeenschappelijke regelingen.
6. **Te onderzoeken hoe recreatie, dagtoerisme en kleinschalige verblijfsrecreatie verder ontwikkeld kunnen worden en met een voorstel te komen**
   We willen dat daarbij de kwaliteit en toegankelijkheid van onze leefomgeving behouden blijven.

Meetbare doelstellingen:

- Het aantal inwoners dat actief deelneemt aan georganiseerde sport stijgt.
- Deelname aan georganiseerde sport in kwetsbare buurten stijgt
- De verschuiving van geïndiceerde zorg naar preventieve voorzieningen wordt zichtbaar.
- Verschillen in ervaren leefbaarheid en gezondheid tussen wijken nemen af.
- Aantal meldingen van overlast en onveiligheidsgevoelens daalt in deze wijken.

Thema 2: Ruimte om te wonen

Zwijndrecht is een fijne gemeente om te wonen, waar veel mensen zich thuis voelen. De rust en gezelligheid van een dorp, maar door de goede ligging en bereikbaarheid is alles bij de hand. In Zwijndrecht vinden mensen een fijn voorzieningenniveau, zorg, onderwijs, natuur, recreatie, mooie parken en sportvoorzieningen. Zwijndrecht heeft het allemaal.

De Zwijndrechtse woningvoorraad bestaat na een bescheiden groei de afgelopen jaren uit ongeveer 21.000 woningen. Ondanks de groei is het inwoneraantal door een hoger aandeel kleinere huishoudens (vergrijzing en lager aantal jongeren), al decennia stabiel op ongeveer 45.000. Het stagnerende inwoneraantal geeft financiële uitdagingen. Gemiddeld gezien groeien gemeenten sneller in woningen en inwoners dan Zwijndrecht, dat heeft een negatieve impact op de Rijksfinanciering en zet druk op het bestaande voorzieningenniveau. Daarbij is er in algemene zin sprake van een stevig woningtekort. Kortom, groei van woningen en daarmee inwoners is de komende periode een belangrijke ambitie.

We zien forse uitdagingen op de Zwijndrechtse woningmarkt. Zo is de woningvoorraad met ruim 82% woningen in het betaalbare segment uit balans. Daardoor komt de doorstroming op de woningmarkt slecht op gang en vinden ook starters slecht hun plek. Ook staat de veerkracht in een aantal buurten en wijken stevig onder druk en is verbetering en verduurzaming van de sociale en particuliere voorraad nodig.

Versnellen van woningbouw en vergroten van de kansen op de woningmarkt

De woningnood in Nederland blijft hoog en dat is ook in Zwijndrecht goed voelbaar. Ondanks de betaalbare woningvoorraad vinden starters slecht hun plek. Om de kansen van starters op de woningmarkt te vergroten, zetten we gericht in op bouwen voor doorstroming. Dat doen we door aantrekkelijke woningen aan de woningvoorraad toe te voegen voor doorstromers (uit de betaalbare en sociale woningvoorraad) en senioren. Deze woningen komen eerst beschikbaar voor inwoners van Zwijndrecht. Met gerichte stimuleringsmaatregelen willen we het mogelijk maken dat zij ook daadwerkelijk een stap op de woningmarkt zetten. Zodat eengezinswoningen en starterswoningen vrijkomen op de woningmarkt.

Onze belangrijkste uitdaging de komende periode is het zorgen voor groei van het aantal woningen. We formuleren dan ook een stevige groeiambitie. DDeze groeiambitie willen we de komende decennia vasthouden. Dat betekent dat we nu starten met de planvorming voor toekomstige woningbouwontwikkelingen. We zoeken naar mogelijkheden om kwalitatief verder te verdichten in het verstedelijkte gebied. De Spoorzone (inclusief Walburg) en Noordoevers zijn daarbij grote ontwikkellocaties. We zetten ons juridisch en ruimtelijk instrumentarium waar nodig in om woningbouw te versnellen. Niet alleen bij onze eigen projecten, maar ook als ontwikkelaars grondposities in handen hebben.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden voor woningbouw in het buitengebied. Daarbij kiezen we voor een terughoudende aanpak: het open karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied blijven leidend. Woningbouw concentreren we vooral aan de randen van het buitengebied en de bestaande lintbebouwing, met name bij Ganzenkant (Heerjansdam) en de Munnikensteeg, waar ruimte is voor een grotere opgave. Op specifieke plekken zien we ruimte voor transformatie van bedrijfsruimte naar woningbouw. Groei is niet alleen

noodzakelijk om de woningnood terug te dringen, maar ook om het voorzieningenniveau en de gemeentelijke financiën op peil te houden.

“Onze belangrijkste uitdaging de komende periode is groei van het aantal woningen mogelijk maken. We formuleren dan ook een stevige groeiambitie.”

Versterken van de balans in de woningvoorraad

De woningvoorraad is uit balans. In totaal behoort 82% van de woningvoorraad tot het betaalbare segment en bestaat ruim 37% uit sociale huurwoningen in bezit van de woningcorporaties. Die woningvoorraad brengt uitdagingen met zich mee. Te meer omdat een groot aantal sociale huur- en goedkope koopwoningen zich concentreren in een aantal gebieden die daarom steeds kwetsbaarder worden. In die gebieden, met name in Noord, Kort Ambacht en onderdelen van Walburg/ Centrum piekt de sociale problematiek en staat de leefbaarheid onder druk. De balans en aantrekkelijkheid van deze buurten moet terugkeren. Zodat inwoners die een sociaal-economische stap maken, niet wegverhuizen, maar behouden blijven voor de buurt. Daarom zetten we in op een evenwichtigere verdeling van de woningvoorraad, bijvoorbeeld door de samenwerking met de corporaties aan te gaan en op plekken met meer veerkracht sociale nieuwbouw toe te staan, als de sociale voorraad op kwetsbare plekken (door verkoop of herstructurering) afneemt.

Daarnaast staat onze financiële positie als gevolg van het hoge gebruik van zorg- en ondersteuningsvoorzieningen onder druk.

In deze periode houden we dan ook vast aan de afspraak dat de sociale woningvoorraad niet mag groeien in Zwijndrecht, in onze (woon)regio zijn andere gemeenten eerst aan zet.

Verbeteren en verduurzamen van de bestaande woningvoorraad

Een groot deel van de particuliere en sociale woningvoorraad is verouderd, slecht geïsoleerd en heeft een slecht energielabel. Dat zorgt voor een hoog energieverbruik, hoge energierekening en laag wooncomfort. Verduurzaming van zowel de sociale- als de particuliere voorraad is dan ook een belangrijke prioriteit. We willen de lokale stimuleringsregelingen op dit onderdeel intensiveren (goed wonen lening) en datzelfde geldt voor ons collectieve aanpak waarbij we VvE’s en huiseigenaren faciliteren bij verduurzaming. Met onze woningcorporaties willen we gerichte en scherpe afspraken over kwaliteitsverbetering.

Passende huisvesting van bijzondere doelgroepen

In de afgelopen periode hebben we een flinke bijdrage geleverd aan de asielopvang in Nederland met het AZC in het voormalig ARA-hotel. Dit contract loopt op 1 april 2027 af en wordt niet verlengd. We zien dat we volgens de spreidingswet wel een wettelijke taak hebben, daaraan willen we op gepaste wijze invulling geven. Dat houdt in dat gemeenten die de afgelopen jaren geen aandeel hebben geleverd, nu eerst aan zet zijn en ook hun aandeel leveren. We monitoren de ontwikkelingen en starten in overeenstemming daarmee het gesprek over de wijze waarop Zwijndrecht haar aandeel wil leveren. Via de EU-richtlijn tijdelijke bescherming (RTB) en de tijdelijke Wet en regeling opvang ontheemden Oekraïne vangen we eveneens een substantieel aandeel vluchtelingen uit Oekraïne op. Die inzet willen

we continueren. Andere doelgroepen die speciale aandacht verdienen betreffen Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang. Deze taken pakken we samen met de regiogemeenten op, waarbij Dordrecht als centrumgemeente functioneert. Zwijndrecht wil hieraan een evenwichtig aandeel leveren. Tot slot ligt er een specifieke opdracht om (als gevolg van een uitspraak van het College voor de Rechten van de Mens) te voorzien in de behoefte aan woonwagenstandplaatsen.

Opdrachten aan het college

Ruimte om te wonen.

We geven het college de opdracht om:

1. **Toevoegen woningbouw en duurzame groei**
   We willen in komende periode nieuwe woningen toevoegen. Waarbij we zowel kijken naar de komende vier jaar als de periode hierna. We bouwen in deze periode minimaal 1250 woningen en voegen aanvullend minimaal 1000 woningen toe aan de harde planvoorraad. Op deze manier kunnen we een stijgende lijn rondom bouwen vasthouden.
2. **Met maatregelen te komen om de gewenste doorstroom te kunnen realiseren en iedereen een kans te geven op de woningmarkt**
   Via de woningbouwprogrammering en met gerichte stimuleringsmaatregelen, zoals de verhuismakelaar, startersleningen, de Goed Wonen Lening en het verkennen van de mogelijkheden voor doorstroomleningen, vergroten we de kansen van starters op de woningmarkt en bevorderen we de doorstroom.
3. **Evenwichtigere verdeling sociale woningvoorraad in Zwijndrecht**
   Samen met de woningcorporaties maken we een plan om te zorgen voor een betere spreiding van de sociale woningvoorraad, zodat de veerkracht in de meest kwetsbare buurten toeneemt. Daarnaast kijken we naar slimme manieren om de bestaande voorraad kwalitatief te verbeteren.
4. **Samen met de gemeenten in de woonregio een woonakkoord af te sluiten**
   We willen een regionaal woonakkoord sluiten, waarbij ook de provincie meedoet. Zo willen we onder andere borgen dat er in onze woonregio een evenwichtigere verdeling van de sociale woningvoorraad en daarmee zorg- en ondersteuningskosten ontstaat.
5. **Visie op het buitengebied ontwikkelen**
   Een visie op het buitengebied ontwikkelen, waarbij we de verschillende belangen en kwaliteit borgen en ook oog is voor de kansen om het gericht te versterken met woningbouw die passend is voor de locatie. Deze visie zal worden opgenomen in de Omgevingsvisie.
6. **Invulling te geven aan de huisvesting van bijzondere doelgroepen**
   We willen onze opgave rondom de huisvesting van bijzondere doelgroepen (statushouders, Oekraïners) verder met elkaar vormgeven. We hebben daarbij ook te voorzien in de huisvesting van andere bijzondere doelgroepen zoals beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang.

Meetbare doelstellingen:

- We voegen minimaal 1250 woningen toe aan de woningvoorraad.
- We voegen minimaal 1000 woningen toe aan de planvoorraad zodat we ook na deze periode kunnen blijven groeien.
- We houden de voorraad sociale huurwoningen stabiel.
- Afname van het aantal concentratiegebieden met sociale huurwoningen in kwetsbare buurten.
- Groei van inwoners beweegt richting het landelijk gemiddelde.

Thema 3: Bestaanszekerheid - van rondkomen naar vooruitkomen

In Zwijndrecht is het voor veel inwoners goed wonen en leven. Maar dat geldt niet voor iedereen. Een te grote groep inwoners heeft moeite om rond te komen. Armoede, kinderarmoede en schulden komen hier vaker voor dan gemiddeld in Nederland. Dat raakt niet alleen het dagelijks leven van inwoners, maar ook de kansen van kinderen en de kracht van onze samenleving. Dat vinden wij onacceptabel.

Bestaanszekerheid als basisvoorwaarde

Bestaanszekerheid is geen luxe, maar een basisvoorwaarde om mee te kunnen doen. Iedereen moet kunnen rekenen op voldoende inkomen, een stabiele situatie en kansen om vooruit te komen. Tegelijkertijd zien we dat die basis voor een deel van onze inwoners onder druk staat. Mensen moeten vaak meerdere regelingen combineren om rond te komen, terwijl juist inwoners die ondersteuning het hardst nodig hebben, deze regelingen niet altijd weten te vinden.

De samenleving verandert en de problematiek wordt complexer. Meer inwoners zitten langdurig in de bijstand, schulden blijven hardnekkig en steeds meer jongeren doen een beroep op ondersteuning. Door veranderingen in wet- en regelgeving groeit ook het aantal jongeren in de bijstand. Dat vraagt om een andere aanpak. Wij zien kansen om onderwijs, werkgevers, zorg, jongerenwerk en begeleiding beter met elkaar te verbinden. Daarom kiezen wij voor een actieve koers: niet afwachten, maar eerder signaleren, sneller ondersteunen en gericht investeren in ontwikkeling.

“Wij zien kansen om onderwijs, werkgevers, zorg, jongerenwerk en begeleiding beter met elkaar te verbinden.”

Focus op ontwikkeling, participatie en werk

De samenstelling van de bijstand verandert. Inwoners die relatief eenvoudig aan werk kunnen komen, vinden steeds vaker zelf hun weg naar werk. De resterende groep heeft vaker te maken met complexe problematiek en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dat vraagt om meer maatwerk, intensievere begeleiding en een sterkere focus op ontwikkeling en participatie.

Met het Deltaplan Armoede 2.0 ligt er een stevige basis voor onze aanpak. In deze bestuursperiode bouwen we daarop voort, met meer aandacht voor ontwikkeling, participatie en werk. Werk is voor veel mensen de beste weg naar bestaanszekerheid, maar niet voor iedereen direct haalbaar. Daarom kijken we breder naar wat iemand wél kan. Voor de één is dat betaald werk, voor de ander een opleiding, werkervaring, vrijwilligerswerk of een participatieplek.

Wij vinden het belangrijk dat iedereen naar vermogen mee kan doen en zich kan ontwikkelen. Dat vergroot zelfredzaamheid, eigenwaarde en perspectief. Niet iedereen stroomt direct door naar regulier werk, maar stilstand is geen optie. Daarom begeleiden we inwoners stap voor stap vooruit, met ondersteuning die aansluit bij hun situatie en mogelijkheden.

Groei van het aantal jongeren in de bijstand

Het aantal jongeren in de bijstand groeit en vraagt om een andere aanpak. Jongeren hebben behoefte aan snelle begeleiding, perspectief en maatwerk. Door onderwijs, werkgevers, zorg, jongerenwerk en regionale uitvoering beter met elkaar te verbinden, voorkomen we dat jongeren langdurig afhankelijk worden van een uitkering.

Verbinding bestaanszekerheid met andere levensdomeinen

Daarnaast pakken we armoede en schulden eerder en steviger aan. We signaleren problemen sneller, werken intensiever samen met partners en maken ondersteuning eenvoudiger en toegankelijker. Daarbij verbinden we bestaanszekerheid nadrukkelijk met wonen, gezondheid, werk en onderwijs, zodat problemen niet los van elkaar maar in samenhang worden aangepakt.

Sturing op effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid

Een belangrijk deel van de uitvoering binnen het sociaal domein ligt bij de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Drechtsteden. De regionale samenwerking is voor ons een belangrijke uitvoeringsorganisatie om inwoners te ondersteunen. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat Zwijndrecht scherp blijft sturen op effectiviteit, doelmatigheid en betaalbaarheid. Ondersteuning moet terechtkomen bij inwoners die het hardst nodig hebben en bijdragen aan duurzame oplossingen.

Daarom willen wij als gemeenteraad duidelijker sturen op resultaten, kosten, uitvoeringskracht en de mate waarin regelingen daadwerkelijk bijdragen aan bestaanszekerheid en ontwikkeling.

Opdrachten aan het college

Bestaanszekerheid in Zwijndrecht.

We geven het college de opdracht om:

1. **Samen met de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal, het leerwerkbedrijf Zwijndrecht Werkt, ondernemers en maatschappelijke partners een werkwijze te ontwikkelen, waarbij werk, participatie, ontwikkeling en begeleiding beter aansluiten op de mogelijkheden van inwoners. Dit gebeurt binnen een lokaal verder te ontwikkelen en laagdrempelig aanbod.**
   Wij vragen het college om samen met de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Drechtsteden, Zwijndrecht Werkt BV, sociaal betrokken ondernemers en maatschappelijke partners de aanpak te ontwikkelen met een werkwijze, waarbij werk, participatie, ontwikkeling en begeleiding beter aansluiten op de mogelijkheden van inwoners.
2. **De aanpak voor jongeren in de bijstand samen met regionale en lokale partners te versterken**
   Wij vragen het college daarom om samen met de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Drechtsteden en maatschappelijke partners te werken aan een sluitende aanpak voor jongeren in de bijstand, gericht op snelle uitstroom naar werk, opleiding of ontwikkelingstrajecten.

3. **De sturing op de regionale uitvoering via de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Drechtsteden te versterken**
   Wij vragen het college daarom om namens Zwijndrecht een stevige en zichtbare rol te pakken binnen het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Drechtsteden en actief te sturen op effectiviteit, doelmatigheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid van beleid en de uitvoering.

Meetbare doelstellingen:

- Aandeel jongeren (18–27 jaar) in de bijstand volgt de landelijke trend.
- Deelname aan ontwikkel- en begeleidingstrajecten onder jongeren stijgt jaarlijks.
- Deelname aan ontwikkel- en participatietrajecten stijgt jaarlijks.
- Minimaal 50% van de inwoners met een bijstandsuitkering zet stappen richting werk of participatie (bijv. opleiding, vrijwilligerswerk, werkervaring).
- Aantoonbare verbetering van doelmatigheid van re-integratietrajecten.

Thema 4: Samen veilig vooruit - sterke buurten, duidelijke grenzen

Zwijndrecht is een gemeente met een sterke gemeenschap. Veel inwoners wonen hier prettig en kijken naar elkaar om. Tegelijk kent de gemeente uitdagingen die vergelijkbaar zijn met grootstedelijke problematiek en is veiligheid niet overal vanzelfsprekend. Als randgemeente van grotere steden zoals Rotterdam en Dordrecht heeft Zwijndrecht relatief vaker te maken met vraagstukken rondom wonen, veiligheid, gezondheid, zorggebruik en bestaanszekerheid. Deze uitdagingen zijn groter dan je op basis van de omvang van de gemeente zou verwachten. Toch ontvangt Zwijndrecht niet de middelen die nodig zijn om deze grootstedelijke problematiek volledig aan te pakken.

Veiligheid en veiligheidsbeleving in Zwijndrecht

Veiligheid raakt de kern van het dagelijks leven van onze inwoners en het karakter van veiligheid verandert. Het gaat niet alleen om feitelijke criminaliteit, maar ook om hoe veilig mensen zich voelen in hun eigen buurt. In Zwijndrecht hangt die veiligheidsbeleving sterk samen met de kwaliteit van de leefomgeving en de sociale structuur. Factoren zoals armoede, werkloosheid, schulden, onderwijsachterstanden en de kwaliteit van woningen en openbare ruimte beïnvloeden direct hoe veilig inwoners zich voelen. Veiligheid is daarmee niet alleen een kwestie van handhaving, maar vraagt om een brede en samenhangende aanpak.

Traditionele vormen van overlast en criminaliteit blijven aanwezig, maar nieuwe vormen komen erbij. Denk aan digitale criminaliteit, ondermijning en de invloed van sociale media op gedrag en beleving. Ook de afhankelijkheid van digitale systemen in de samenleving neemt toe, wat nieuwe kwetsbaarheden met zich meebrengt. Dit vraagt om andere manieren van werken en om het versterken van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en de overheid zelf.

Kwetsbare buurten

In Zwijndrecht liggen vijftien buurten waar de uitdagingen het grootst zijn. Hier woont ongeveer één op de vijf inwoners van Zwijndrecht. In deze buurten hebben meer mensen een laag inkomen, is de ondersteuningsvraag groter en ligt de kwaliteit van wonen en leefomgeving lager dan gemiddeld. Dit laat zien dat sociale en economische uitdagingen zich sterk concentreren in deze gebieden. Veiligheidsvraagstukken hangen hier dan ook vaak samen met armoede, onderwijsachterstanden en kwetsbare groepen.

Om deze uitdagingen aan te pakken heeft Zwijndrecht de krachten gebundeld met een coalitie van tien partners in het programma Buurtbloeiers. Samen werken wij in de meest kwetsbare buurten aan verbetering op het gebied van wonen, zorg, onderwijs, veiligheid en leefomgeving. Het doel is om de veerkracht van inwoners en buurten te versterken en kansen voor bewoners te vergroten. Naast deze gezamenlijke aanpak blijven we investeren in veiligheid en leefbaarheid in alle buurten.

Jeugd en veiligheid

Jongeren in kwetsbare situaties lopen meer risico om in de problemen te komen of in aanraking te komen met criminaliteit. Factoren zoals armoede, schooluitval en beperkte kansen spelen hierin een rol. Tegelijkertijd willen we dat alle jongeren veilig kunnen opgroeien en zich kunnen ontwikkelen. Daarom werken we aan preventie en vroegsignalering. We werken samen met scholen, jongerenwerk, zorg en politie om problemen eerder te herkennen en aan te pakken. Initiatieven zoals de Rijke Ontwikkeldag dragen bij aan de ontwikkeling van kinderen en vergroten hun kansen. Tegelijkertijd stellen we duidelijke grenzen en grijpen we in als dat nodig is.

Balans tussen preventie en stevig aanpakken

We werken aan veilige buurten door problemen te voorkomen én door zichtbaar op te treden als dat nodig is. We versterken de sociale basis, maar pakken overlast en criminaliteit ook gericht aan. Dat betekent dat we onze instrumenten beter inzetten. Vergunningen, toezicht en handhaving gebruiken we gerichter. We sturen bewuster op de vestiging van bedrijven die passen bij een veilige, leefbare en integere gemeente en vergroten onze zichtbaarheid in de wijk.

“We versterken de sociale basis, maar pakken overlast en criminaliteit ook gericht aan. Dat betekent dat we onze instrumenten beter inzetten.”

Maatschappelijke weerbaarheid

De wereld om ons heen verandert snel. Spanningen, hybride dreigingen, cyberaanvallen en klimaatverandering raken ook Zwijndrecht. Dit zijn geen abstracte risico’s, maar concrete ontwikkelingen die invloed hebben op onze veiligheid en continuïteit. Daarom zetten we stevig in op maatschappelijke weerbaarheid. We willen een samenleving die tegen een stootje kan. Waar inwoners, ondernemers en organisaties voorbereid zijn op verstoringen en weten wat zij moeten doen als het nodig is.

Weerbaarheid betekent dat inwoners zelfredzaam zijn, dat basisvoorzieningen blijven functioneren en dat we als gemeente voorbereid zijn op crises en ontwrichting. Dat vraagt om bewustwording, voorbereiding en duidelijke verwachtingen. We maken helder wat inwoners zelf kunnen doen en wat zij van de gemeente mogen verwachten. Tegelijk versterken we onze eigen organisatie en samenwerking met partners, zodat we snel en effectief kunnen handelen als dat nodig is. We kiezen ervoor om weerbaarheid niet vrijblijvend te maken, maar actief op te bouwen. Niet pas handelen bij een crisis, maar voorbereid zijn vóórdat het misgaat.

Opdrachten aan het college

Samen veilig vooruit.

We geven het college de opdracht om:

1. **Toe te werken naar een update van het Integraal Veiligheidsplan met duidelijke doelen, zodat zichtbaar is wat de inzet oplevert voor de veiligheid. Verwerk hierin de volgende onderdelen:**
   - Versterking van onze lokale aanpak rondom jeugd en veiligheid, met balans tussen preventie en harde aanpak.
   - Vergroten van de digitale en maatschappelijke weerbaarheid van inwoners en ondernemers in Zwijndrecht.
   - Efficiënte en gerichtere inzet van menskracht en middelen rond toezicht en handhaving.
2. **Het programma Buurtbloeiers te versterken en structurele voortzetting na 2027 te regelen**
   Door extra en gerichte investeringen in deze buurten werken we aan een hoger opleidingsniveau, meer arbeidsparticipatie en een betere woonkwaliteit richting 2040. In deze periode werken de gemeente en coalitiepartners samen aan de doelen voor 2040. In het komende jaar is het belangrijk om financiering te regelen voor de voortzetting van het programmabureau vanaf 2028 in de vorm van cofinanciering door de coalitiepartners.

Meetbare doelstellingen:

- Daling van het aantal meldingen van jeugdoverlast.
- Daling van het aantal slachtoffers van digitale criminaliteit.
- Daling van het aandeel huishoudens met een laag inkomen in kwetsbare buurten.
- Stijging van het aantal inwoners dat beschikt over basis digitale vaardigheden.
- Het cijfer voor de veiligheidsbeleving van inwoners stijgt en kwetsbare buurten komen op het gemiddelde niveau van Zwijndrecht te liggen.
- De aantoonbare resultaten en geleerde lessen op de doelstellingen van Buurtbloeiers gedurende deze bestuursperiode zijn zichtbaar gemaakt.

Thema 5: Economische kracht en werkgelegenheid

Zwijndrecht is een aantrekkelijke gemeente om in te ondernemen. De strategische ligging aan water, snelwegen en openbaar vervoer zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Dat het in Zwijndrecht goed ondernemen is, blijkt ook wel uit de ruim 21.000 banen, waarvan bijna 9.000 op de zeven bedrijventerreinen. In Zwijndrecht is het allemaal: innoverende startups, eenmansbedrijven, wereldwijd opererende stabiele familiebedrijven en andere grote werkgevers. Grote sectoren zijn de bouw, vervoer, zakelijke dienstverlening en met de maritieme sector als uniek uithangbord. Die sector willen we als onderdeel van de maritieme topregio verder versterken. Veel toonaangevende bedrijven zijn al in Zwijndrecht langs het water en havens gevestigd, maar we zien ruimte en kansen voor groei en innovatie.

Economie gaat niet alleen om groei en succes. Een florerend bedrijfsleven draagt ook bij aan Zwijndrecht als aantrekkelijke plek om te wonen en aan de brede welvaart van onze inwoners. We zien een sterk verband tussen meedoen, armoedebestrijding en een sterke werkgelegenheid waar veel van onze inwoners van profiteren. Juist in onze kwetsbare buurten liggen er kansen omdat de arbeidsparticipatie daar achterblijft. Samen met maatschappelijke partners en ondernemers willen we maatschappelijk betrokken ondernemen verder uitbouwen, naast economische groei is er daarbij aandacht voor de verduurzaming van de bedrijfsvoering, inclusie en bestaanszekerheid.

Aantrekkelijk ondernemersklimaat

We willen dat het Zwijndrechtse bedrijfsleven voldoende kansen krijgt om te ontwikkelen en te groeien. Het ondernemersklimaat is hiervoor een belangrijk onderdeel. Dit omvat goede bereikbaarheid, beschikbaarheid van energie, veiligheid en kwaliteit van de bedrijventerreinen en in algemene zin goed partnerschap en samenwerking tussen gemeente en ondernemers. Daar willen we invulling aan geven door ondernemers te ondersteunen en faciliteren bij energie- en bereikbaarheidsvraagstukken, bij te dragen aan samenwerking tussen ondernemers onderling (ondernemersfonds, energiehubs etc.), en door ondernemers te faciliteren met goed accountmanagement en dienstverlening bij ruimtelijke procedures, zodat hun ambities ook ruimtelijk mogelijk kunnen worden gemaakt. Een belangrijk aandachtspunt voor de komende periode is arbeidsmigratie. Arbeidsmigratie is noodzakelijk voor een deel van onze economie, maar brengt ook huisvestingsuitdagingen met zich mee.

Ruimte voor groei en innovatie

We hebben veel ambities, niet alleen economisch maar bijvoorbeeld ook woningbouw. Ook komen er veel opgaven op ons af die ruimte vragen, zoals de energietransitie en het klimaat. Groei moet daarom gevonden worden door slimmer om te gaan met de beschikbare ruimte. We zetten daarom in op verdichten, verbeteren en verduurzamen.

Op veel bedrijventerreinen wordt de (planologische) ruimte nu niet maximaal benut, daarbij is het aantal banen per hectare afgenomen (arbeidsextensivering). Om te blijven groeien is beter gebruik van de ruimte noodzakelijk. Daarnaast zien we de noodzaak om slimmer om te gaan met het energievraagstuk bij bedrijven. Denk hierbij aan het opzetten van energiecoöperaties, waarin ondernemers geclusterd samenwerken aan verduurzaming en het

energievraagstuk. Zo stimuleren we niet alleen de energietransitie, maar voorkomen en verminderen we congestie op het net.

Werklocaties zoals winkelcentra, bedrijventerreinen en kantoren zijn niet alleen werklocaties, maar ook integraal onderdeel van de ruimte in Zwijndrecht. We willen die ruimte daarom optimaal gebruiken en inrichten. Zo zien we onze wijkwinkelcentra en ons hoofdwinkelcentrum en horecaconcentratiegebied niet alleen als plekken om te kopen, maar ook om te ontmoeten en beleven. Daarbij willen we gericht kijken naar plekken die zich lenen voor transformatie naar woon-werkgebieden. Develpoort lijkt daarbij met zijn ligging een kansrijke optie.

Ondernemen met maatschappelijke impact

We willen niet alleen een economie die bijdraagt aan banen, maar ook aan inclusie, bestaanszekerheid en brede welvaart. We werken samen met de ondernemers om zaken zoals geldzorgen op de werkvloer bespreekbaar te maken en verduurzaming en circulariteit te stimuleren. We blijven daarnaast investeren in de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Daarbij zien we kansen in techniek-, zorg- en logistiekonderwijs, human capital en het vergroten en behouden van het aanwezige arbeidspotentieel.. Een deel van de Zwijndrechtse economie leunt op arbeidsmigranten. In deze periode willen we dit vraagstuk, ook bezien vanuit het huisvestingsvraagstuk, verder verkennen.

“We willen niet alleen een economie die bijdraagt aan werkgelegenheid maar ook aan inclusie, bestaanszekerheid en brede welvaart.”

Opdrachten aan het college

Economische kracht en werkgelegenheid

We geven het college de opdracht mee om:

1. **Groei van economie en werk mogelijk te maken, zonder extra ruimtebeslag**
   Een aanpak te ontwikkelen voor het beter en slimmer benutten van de beschikbare ruimte zodat de werkgelegenheid en economie kunnen blijven groeien zonder extra ruimtebeslag. Hierbij kijken we ook of (leegstaande bedrijfsruimten) zich lenen voor transformatie naar wonen of een meer gemengde woon-werkgebieden.
2. **Netcongestie op bedrijventerreinen verzachten en waar mogelijk voorkomen**
   Samen met ondernemers een aanpak ontwikkelen om slimmer om te gaan met de beschikbare energie, energiecoöperaties te stimuleren, zodat ontwikkelingen op bedrijventerreinen door kunnen gaan.
3. **De maritieme sector verder te versterken**
   Samen met ondernemers in de maritieme sector te werken aan versterking en innovatie van deze toonaangevende regionale topsector en aansluiting zoeken bij het Pact de Witt (samenwerkingsverband maritieme sector met onderwijs, bedrijfsleven).
4. **We intensiveren maatschappelijk betrokken ondernemen**
   We willen een economie die voor zoveel mogelijk inwoners goed doet. Met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke partners stimuleren we ondernemen met impact en maatschappelijk betrokken ondernemen.
5. **Optimaliseren dienstverlening en accountmanagement aan ondernemers**
   Onze ondernemersdienstverlening is ons visitekaartje. We maken een plan waarmee we

het accountmanagement en de dienstverlening optimaliseren, gericht op de gemeentebrede opgaven en doelstellingen.

Meetbare doelstellingen:

- Stijging van het aantal banen in Zwijndrecht.
- Per jaar minimaal 10 jongeren vanuit de bijstand aan een baan helpen in Zwijndrecht
- Verhoging bebouwingsdichtheid en benutting planologische ruimte op bedrijventerreinen.
- Stijging van de tevredenheid van ondernemers met de dienstverlening.

Thema 6: Bereikbare en duurzame leefomgeving

We willen een gemeente zijn waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Dat vraagt om een leefomgeving die gezond, toekomstbestendig en bereikbaar is. Groene plekken bieden verschillende kansen. Een park waar je samenkomt, een boom die schaduw geeft en een groene omgeving die uitdaagt voor beweging. Een goed bereikbare gemeente is belangrijk voor inwoners, ondernemers en werknemers. Mobiliteit raakt aan bijna alle aspecten van het dagelijks leven: van naar school gaan en werken tot het bezoeken van zorg.

De afgelopen periode hebben we een ambitieuze start gemaakt aan de duurzaamheidsopgave. Komende periode richten we ons op duurzaamheid als basis voor andere ontwikkelingen waarmee we minimaal voldoen aan de wettelijke vereisten. Dit kunnen we niet alleen. Samen met inwoners, bedrijven en partners blijven we hieraan werken, met oog voor betaalbaarheid, haalbaarheid en draagvlak.

Energietransitie: van ambitie naar randvoorwaarde

De energietransitie raakt iedereen. Het gaat over hoe woningen worden verwarmd, hoe we elektriciteit opwekken en gebruiken, en of energie betaalbaar en beschikbaar blijft. Voldoende en betrouwbare energie is niet langer een ambitie, maar een randvoorwaarde voor woningbouw, economische ontwikkeling, mobiliteit en voorzieningen in de gemeente.

Met de onzekerheid rondom gas en de stijgende prijzen willen we steviger inzetten op de ondersteuning van inwoners. Wij helpen bij het isoleren van hun woning, zodat het goed wonen in Zwijndrecht behouden blijft. Met de komst van strengere energierichtlijnen voor het gemeentelijk vastgoed vinden we het belangrijk om zelf het goede voorbeeld te geven en actief te werken aan het verduurzamen van de vastgoedportefeuille en daarbij aandacht te hebben voor de verplichte energiebesparing.

We willen met de stijgende prijzen niet meer afhankelijk zijn van gas. In het warmteprogramma hebben we de voorkeursopties voor duurzame warmteopties vastgelegd. We gaan daarom aan de slag met ontwikkelen van wijkuitvoeringsplannen om de eerste stap te zetten richting loskoppelen van het gas. Deze periode gaan we samen met partners verdere stappen zetten om meer gebouwen aan te sluiten op het warmtenet. Het warmtenet biedt een kans als netcongestieverzachter en zorgt dat er meer ruimte op het elektriciteitsnet blijft om te gebruiken voor andere ontwikkelingen.

Het elektriciteitsnet raakt vol en dit vraagt om een nieuwe strategie om te komen tot een evenwichtig en betrouwbaar energiesysteem, zodat we kunnen voorkomen dat we stroomuitval krijgen. We zetten in op een actualisatie van de regionale energiestrategie met de focus op een integraal energiesysteem. Opwek en verbruik van energie moeten beter op elkaar afgestemd worden. Tegelijk zetten we in op het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk en kijken we naar slimme oplossingen om beter om te gaan met het elektriciteitsnetwerk.

Een gezonde groene openbare ruimte

We vinden het belangrijk dat inwoners prettig en gezond kunnen blijven wonen, werken en verblijven. Daarom zetten we in op een schone, veilige en goed onderhouden groene

openbare ruimte. De openbare ruimte staat onder druk door intensiever gebruik en meerdere opgaven die samenkomen in de openbare ruimte. Dit vraagt om slimme keuzes. De openbare ruimte passen we aan zodat deze bestand is tegen extreem weer. We verhogen het aandeel groen en bomen, passen waterdoorlatende bestrating toe op parkeerplekken en combineren functies waar mogelijk. Denk hierbij aan beweegroutes en speel-en beweegvoorzieningen gericht op alle leeftijden en natuurlijke speelplekken.

De Natuurherstelwet stelt dat er geen vermindering van stedelijk groene ruimtes en boomkroonbedekking mag zijn in 2030. We zetten in op groenblauwe verbindingen in de gemeente. Deze netwerken van groen, zoals parken, bomen, water en sloten, zorgen voor verbindingen van het groen en een fijne leefomgeving. We creëren plekken waar inwoners kunnen recreëren, wandelen en fietsen in een prettige omgeving. Hierdoor verbeteren we ook de ruimtelijke kwaliteit en voelen de buurten prettiger, aantrekkelijker en zetten we in op gezonde buurten. We zien dat inwoners veel waarde hechten aan hun leefomgeving en we willen ze meer betrekken bij de zorg en onderhoud van de buurt.

“Samen met inwoners, ondernemers en partners werken we aan een Zwijndrecht dat uitnodigt tot ontmoeting en beweging.”

Verminderen van afval en hergebruik van grondstoffen

De basis van een circulaire samenleving is een samenleving waarin afval zo veel mogelijk wordt voorkomen. We zetten in op het verminderen van afval en het beter hergebruiken van grondstoffen. Ons doel is om het restafval terug te brengen tot minder dan 100 kilo per inwoner en een scheidingspercentage van 60% te realiseren.

Dit doen we via het recycletarief, bewustwordingscampagnes en gerichte handhaving om inwoners te stimuleren om hun afval beter te scheiden.

We hanteren een lik-op-stuk beleid waarbij de vervuiler betaalt en we actief aan de slag gaan om Zwijndrecht schoon en leefbaar te houden. Op deze manier willen we de bijplaatsingen van afval naast de containers verminderen en de bijbehorende overlast verminderen.

Bereikbaar, duurzaam en veilig

De komende jaren staan we voor de opgave om de gemeente bereikbaar te houden in een tijd waarin de vervoersbewegingen toe zullen nemen met de komst van extra woningen en de beschikbare ruimte steeds minder wordt.

We vinden een gezonde leefomgeving en bereikbaarheid belangrijk en daarom zetten we in op duurzame mobiliteit; een goed dekkend openbaar vervoersnetwerk, het versterken van deelmobiliteit en openbare laadinfrastructuur. Het beleid laadinfrastructuur elektrische voertuigen wordt geactualiseerd, zodat Verlengd Private aansluitingen (VPA) mogelijk zijn voor inwoners. De regie op de aanleg van elektrische laadpalen, het beheer en het verwijderen blijft bij de gemeente. Daarnaast zetten we in op meer ruimte om te fietsen en snelfietspaden die ons verbinden met andere gemeenten.

Tegelijkertijd streven we naar een inclusieve mobiliteitstransitie waarin wordt geborgd dat iedereen, ongeacht vervoersmiddel of beperking, veilig, zelfstandig en volwaardig kan deelnemen aan het verkeer. Veiligheid voor jong en oud vinden we belangrijk en daarom gaan we de verkeersveiligheid verbeteren, waarbij verlichting, goede oversteekplaatsen,

snelheidsverminderende maatregelen (o.a. Snelheidsmeters) en het scheiden van vervoersstromen centraal staan. Ook hebben we oog voor de keerzijde van alle onze infrastructuren. Het doorgaandspoor, emplacement Kijfhoek, (rijks)wegen en vaarwegen zijn van groot belang, maar brengen ook belemmeringen rondom veiligheid en gezondheid vanwege fijnstof, geluid, mobiliteit en stedelijke ontwikkeling met zich mee. Daarom houden we vast aan de ambitie om de goederenspoorlijn en A16 te ondertunnelen om een betere leefomgeving te creëren.

Opdrachten aan het college

Bereikbare duurzame leefomgeving.

We geven het college de opdracht om:

1. **Een uitvoeringsprogramma te ontwikkelen voor de opgave Duurzaam 2050**
   We maken een concreet activiteitenplan voor de periode 2027 tot en met 2030, gericht op het behalen van de ambities.
2. **Een nieuwe Regionale Energiestrategie op te stellen**
   In samenwerking met de regiogemeenten maken we een nieuwe energiestrategie met aandacht voor een integraal energiesysteem waarin vraag en aanbod beter op elkaar zijn afgestemd.
3. **We starten met het opstellen van de eerste wijkuitvoeringsplannen**
   Voor de eerste wijken in Zwijndrecht willen we samen met inwoners een concreet wijkuitvoeringsplan ontwikkelen om te komen tot een duurzame warmtevoorziening in de wijk.
4. **Een plan van aanpak voor slappe bodem ontwikkelen**
   We willen de bodem- en funderingsproblematiek onderzoeken en kaders ophalen bij de raad om te komen tot een plan van aanpak met aandacht voor de openbare ruimte, infrastructuur, nieuwbouw en bestaande bouw.
5. **Zich in te zetten voor een schone leefomgeving**
   We willen bijplaatsingen van afval voorkomen. In samenwerking met onze partners komen we tot een integraal plan om bijplaatsingen te verminderen. Om inwoners te faciliteren bij het afvoeren van grofvuil organiseren we één keer per jaar een grofvuil ophaalmoment in iedere wijk.
6. **Laagdrempelige speel- en beweegvoorziening in de openbare ruimte te realiseren**
   We willen in wijken groene speel- en beweegvoorzieningen realiseren, bijvoorbeeld door een pumptrack mogelijk te maken.. Op deze manier voegen we kwaliteit aan de openbare ruimte toe.
7. **Een mobiliteitsprogramma te maken**
   We stellen een nieuw te maken mobiliteitsprogramma onder de omgevingsvisie op, als vervanging van het huidige gemeentelijk verkeers- en vervoerplan. Met als doel het creëren van een bereikbaar Zwijndrecht en de inzet op veilige routes en het vergroten van duurzame mobiliteit.
8. **Lobby ondertunneling A16 en spoorlijn**
   Zwijndrecht intensiveert, samen met Dordrecht, de Drechtsteden en de provincie, de strategische lobby voor de integrale ondertunneling van de A16 en de goederenspoorlijn. Het college zet zich proactief in om dit project op de landelijke MIRT-agenda te krijgen. Zo nemen we op de lange termijn grote externe veiligheidsrisico’s weg en creëren we vitale

ruimte voor noodzakelijke binnenstedelijke gebiedsontwikkeling en kwalitatieve woningbouw.

Meetbare doelstellingen:

- Afname van het energieverbruik voor het gemeentelijk vastgoed.
- Verminderen gebruik gas ten opzichte van huidig verbruik.
- Uitfaseren van de energielabels D, E, F, G.
- Stijging van het aantal aansluitingen op het warmtenet.
- Daling van het aantal kwetsbare gebieden uit stresstesten (klimaat).
- Minder dan 100 kg restafval en een scheidingspercentage van 60% per inwoner.
- Dekkend laadpalennetwerk.
- Verbetering van de waardering van de leefomgeving (inwonersonderzoek).

Nawoord

De context waarin we uitvoering willen geven aan dit raadsprogramma is ingewikkeld. We willen investeren in onze inwoners, in sterke buurten en in een aantrekkelijke leefomgeving. Tegelijkertijd is de financiële ruimte beperkt en staan onze inkomsten en uitgaven structureel onder druk. Dat vraagt om een bestuur dat duidelijk is, prioriteiten stelt en verantwoordelijkheid neemt. We kiezen voor het voortzetten van onze koers waarin sociaal investeren, ruimtelijke ontwikkeling en financiële stabiliteit met elkaar in balans zijn.

Gezonde financiën

Alleen met een gezonde financiële basis kunnen we blijven bouwen aan kansen voor inwoners en een toekomstbestendige gemeente. Dat betekent dat we niet alles tegelijk kunnen doen. We maken bewuste keuzes, sturen op resultaat en leggen helder uit waarom we dat doen.

In deze bestuursperiode zetten we in op het vergroten van de financiële ruimte en het benutten van kansen voor groei. We investeren gericht in woningbouw en leefomgeving en zetten steviger in op lobby richting het Rijk. Daarbij werken we vanuit een heldere lijn. Wat we doen moet:

- Uitvoerbaar zijn;
- Betaalbaar blijven;
- Van waarde zijn voor Zwijndrecht.

Zwijndrecht beschikt nog over een beperkte, maar belangrijke financiële buffer in de vorm van reserves. Deze ruimte is kwetsbaar en moeten we verstandig inzetten. We zetten deze incidentele middelen alleen in voor investeringen die bijdragen aan structurele versterking van de gemeente. Denk aan projecten die woningbouw versnellen, de leefomgeving verbeteren, economische ontwikkeling stimuleren of op termijn leiden tot lagere kosten. Zo gebruiken we incidentele ruimte om blijvend effect te bereiken.

Het is en blijft belangrijk te blijven investeren in een sterk en veerkrachtig Zwijndrecht. Gezien de kwetsbare financiële positie van onze gemeente moeten uitgaven en investeringen steeds goed onderbouwd zijn en passen binnen de lange termijn koers van Zwijndrecht. Zo bouwen we aan een gemeente die niet alleen vandaag functioneert, maar ook morgen sterk en veerkrachtig blijft.

Lobby en samenwerking met het Rijk

We zijn daarbij ook duidelijk richting het Rijk: taken en middelen moeten in balans zijn. Als gemeenten verantwoordelijk zijn voor open-einderegelingen, moeten daar ook structurele financiële mogelijkheden tegenover staan. De realiteit is dat de financiële ruimte de komende jaren beperkt blijft.

Zwijndrecht accepteert niet dat grote opgaven zonder voldoende middelen bij gemeenten worden neergelegd. De energietransitie, klimaatadaptatie en infrastructuur vragen investeringen die we niet alleen kunnen dragen. We laten onze stem horen richting het Rijk en werken samen met andere gemeenten. Onze inzet is dat we de middelen ontvangen die nodig zijn voor de uitvoering van onze taken en dat externe financiering aantoonbaar verder toeneemt gedurende deze bestuursperiode.

Ondertekening

Dit document is ondertekend door:

1. ABZ – Fred Loos
2. CDA – Johan Limberger
3. ChristenUnie-SGP – Laurens Kleinjan
4. D66 – Dana Gooijer-Vreugdenhill
5. PRO – Lia Prins
6. Partij voor de Rechtstaat – Remy Joyce Leurs
7. VVD – Daniella van der Geer - Verspaandonk